

Impressie van het Zeeuws Prinsjesdagdebat op 21 september 2009

In zijn welkomstwoord stelt Scoop-directeur **Dick van den Bout** - mede namens de Zeeuwse Bibliotheek en de Brabants Zeeuwse Werkgevers, dat dit debat niet gaat over de onlangs gestarte actie “Zeeland echt waar” maar over de betekenis van de Miljoenennota voor de regio Zeeland. Gespreksleider **Herman Lelieveldt** herinnert er wel aan dat het Prinsjesdagdebat vorige jaar uitmondde in het advies het karakter van Zeeland in een campagne te promoten.

Foto's: Dirk-jan Gjeltema Zaal Prinsjesdagdebat in gesprek met elkaar.

Inleider burgemeester **Wim Dijkstra** greep ook terug op het debat van vorig jaar door te betogen dat het toch mogelijk moet zijn een Zeeuws lobbyhuis in Den Haag te realiseren. Het is toch ook gelukt de Zeeuwse vlag in Gent uit te rollen.

Dit jaar is er een dubbele inzet bij het debat: hoe houden we op korte termijn in Zeeland investeringen en leefbaarheid in stand en hoe gaan we om met bezuinigingen als de rijksbijdragen aan Provincie en gemeenten verminderen voor sectoren als zorg, onderwijs en veiligheid.

BZW- Zeeland voorzitter **David Luteijn** stelde dat economische crisis van nu nog toont hoe hoog ons welvaartsniveau is. Er is nog steeds ruimte voor luxe zaken; voor een weinig efficiënte publieke sector en voor investeringen door de overheid. Dat was in de jaren dertig wel anders: armoede. Het is een juiste keuze nu te investeren, maar de schuldenlast kan niet voor eeuwig worden doorgeschoven naar komende generaties. Herstel van de economie kan alleen door een productief bedrijfsleven onder een nieuwe industriepolitiek waarbinnen oog is

voor de samenhang tussen grondstoffen, energie, productiewijzen en financiering. Pas op met teveel subsidies, kom met heldere regels met een ruime levensduur. Bij de bestrijding van de economische crisis moet duurzaamheid hoog in het vaandel staan, niet alleen de duurzaamheid van producten, maar ook van processen.”Mensen doen ertoe en moeten verantwoord kunnen participeren” en we moeten ook eerder denken over “slow and clean” dan ” fast and dirty”.

Kansrijke economische sectoren voor Zeeland blijven volgens Luteijn, industrie, toerisme, landbouw en visserij, maar dan in balans met de quality of life. Hij waarschuwt voor mogelijke effecten van de Natura 2000 aanpak. Ook de dienstverlenende sectoren als zorg en onderwijs verdienen alle aandacht, al was het maar omdat zij mede de aantrekkelijkheid van de woonomgeving bepalen. Een thema als krimp van de bevolking zal samen met de overheid moeten worden opgepakt. Op voorhand weten we dat Zeeland vaak te klein is voor interne concurrentie. Samenwerken biedt meer perspectief (zie de aanpak in de Zorg in Zeeuws Vlaanderen). Een oud adagium daarbij: “ samenwerken uit welbegrepen eigenbelang”. De organisatie van het bestuur met een provincie en 13 gemeenten kan dan ook wel wat efficiënter, aldus Luteijn.

Foto: de 3 inleiders

Leen van Leersum, bestuurder van zorgorganisatie Emergis had het als tweede inleider over de economische situatie vanuit het perspectief van de zorgsector. De zorgsector met in Zeeland 25.000 werknemers en een omzet van ca. 1 miljard doet ertoe en is terecht opgenomen als verder te ontwikkelen economische pijler in het Provinciaal Sociaal Economisch Beleidsplan. Het perspectief daarbij is dat bij een gezonde provincie een gezonde bevolking hoort. Gezondheid is een kapitaalgoed. De huidige crisis beziet Van Leersum als een natuurlijk onderdeel van het leven en de ervaring leert dat crisis sterker maakt. Niet bij de pakken neerzitten, maar op zoek naar kansen, is het devies. Handelen, maar ook reflecteren: “Kan het anders? Beter?”. De crisis roept ook op tot ethische vragen. Duurzaam succes wordt bepaald door zachte krachten als sobere, bescheiden, verantwoordelijke mensen en ondernemingen. De ramp van ‘53 is te boven gekomen door verbindingen te leggen, ook tussen mensen.

Vóór de vraag of meer marktwerking en privatisering de zorg beter maakt, moet eerst eens naar zachte krachten worden gekeken: Hoe herstellen we het vertrouwen tussen het zorgveld en de overheid. Dat vertrouwen wordt niet hersteld door te opereren vanuit ambtelijke werkgroepen zoals het kabinet voorstelt. Het veld zal betrokken moeten worden bij de afwegingen. Per sector kunnen convenanten worden afgesloten. Privaat en publiek zullen het samen moeten doen. De marktwerking kan worden getemperd en de bureaucratie worden teruggedrongen. De NZA/NMA-aanpak leidt tot vertraging in processen. Het elektronisch patiëntendossier en de verantwoordingsregels voor beroepsbeoefenaren en instellingen leiden niet tot betere processen of uitkomsten.

Als we in Zeeland de crisis benutten, zal dit tot groei leiden. We hebben goud in handen in onze regio, dat moeten we nu verzilveren, aldus Van Leersum. Daartoe uitgenodigd door gespreksleider Herman Lelieveldt klinkt vanuit de zaal de waarschuwing dat we ook concurrentie tussen overheid en particuliere sector (WCT) zien en tussen overheden onderling (België) en dat dit geen goede zaak is.

Met de woorden van Tip O’Neill leidt Lelieveldt vervolgens de volgende spreker in: “all politics is local “: Burgemeester Dijkstra.

Wim Dijkstra neemt de zaal mee aan boord van de Titanic. Balkenende lijkt verstopt in de kapiteinshut, allerlei orkestjes spelen door. Wat is er toch aan de hand? Wordt het tijd de sloepen te strijken? Is er wel een crisis? Het is in ieder geval het moment om stil te staan bij de vraag: Hoe richten we onze samenleving in? Er moeten bijvoorbeeld keuzes worden gemaakt voor veiligheid en cultuur. Er kan nog geld in projecten worden gestopt voor veiligheid, want er is wel iets aan de hand, met jongeren, maar ook met een onderwereld die zich manifesteert in de bovenwereld. Er moet lokaal worden ingezet op preventiebeleid voor alcohol en drugs en dan moet je eropuit om mensen te ontmoeten en aan herstel van vertrouwen te werken.

Cultuur en economie hebben ook alles met elkaar te maken. Cultuur verbindt mensen, bijvoorbeeld ook de Vlamingen met de Nederlanders tijdens de Zeeuwse festivals. Op termijn zouden de festivals hun krachten moeten bundelen.

Een crisis daagt uit tot keuzes maken. En als je moet versoberen, hoeft dit niet altijd tot minder kwaliteit te leiden. Je kunt bouwen met vertrouwen, en juist andere dingen doen. Uitgangspunt moet wel altijd zijn dat we met elkaar verbonden zijn. Het gaat om wij en niet om wij en zij, zoals Pieter Winsemius ook zo duidelijk bepleit.

Dijkstra geeft met een verwijzing naar de Politieorganisatie aan dat het streven naar efficiency tot bureaucratie heeft geleid, terwijl je soms juist maatwerk moet leveren. Zijn recept voor de vermeende crisis: Herstel vertrouwen en werk samen, (ook de steden en overheden) en misschien ook wat minder overheden in de regio Zeeland (met een burgemeester Peijs, plaagt hij daarbij). Maak je zichtbaar, geef samen je visitekaartje af bijv. met een lobbyhuis in Den Haag. En, de ruimte voor een “ja, maar-cultuur” is verdwenen.

Foto: burgemeester Wim Dijkstra

Na de drie inleidingen met als rode draad of “complot”: duurzaam, slimmer en herstel van vertrouwen, vraagt Herman Lelieveldt de zaal enkele minuten met elkaar te spreken over de aanpak van de crisis met daarbij de opdracht ook aan te geven wie voor wat verantwoordelijk is: overheid, non-profit en/of profit-sector. Is er een beweging van markt naar overheid?

De zaal reageert dat de burger steeds meer bijdraagt, maar niet voldoende terug krijgt. Waarom is kinderopvang bijvoorbeeld niet gratis. Niet alleen naar de kostenkant kijken, maar ook naar de opbrengsten. In bedrijven is ruimte voor productiviteit als de kinderopvang goed is geregeld. Dat is een opbrengstenpost en werkende ouders dragen weer bij aan de belastingopbrengsten.

T.a.v de bureaucratie: We kunnen wel met minder ambtenaren, maak er politie of zorgverleners van. Toezicht en controle kunnen ook wat minder: Vertrouw de burger.

Een reactie op de oproep samen te werken stelt: De ontwikkeling van kenniscampussen dreigt te stagneren in Zeeland. Iemand moet zich hiervoor verantwoordelijk gaan voelen. Het regievraagstuk speelt in meer sectoren. Regeert er dan niemand in Zeeland?(met een verwijzing naar Marc Chavannes). Er moeten keuzes gemaakt worden in onze Gouden Delta.

De Jongerenkntank pleit voor kwaliteitsonderwijs in Zeeland. Daarin investeren betekent voorkomen van problemen bij en met jongeren. Onderwijs is een aspect van opvoeding in het algemeen, en dat begint thuis bij de ouders/verzorgers. Zeeland heeft ook in de nabije toekomst hoger opgeleiden nodig, om niet op achterstand te komen. Het is de vraag of de voorzieningen overeind blijven als vanaf 2011 bezuinigd gaat worden.

Burgemeester Dijkstra stelt dat Zeeland keuzes moet maken. Op enkele a-4tjes kun je de kracht van Zeeland aangeven, bijvoorbeeld de water- of delta-academie. Maar kijk ook eens buiten de eigen regiogrens: Breda, Rotterdam en Vlaanderen. Dat kan als je ieder het zijne geeft, en de Provincie de regie. De provincie mag dan op tijd ook de bus naar Den Haag huren. Anderen zijn van mening dat je voor regie een regio nodig hebt en dat Zeeland nog steeds uit Zeelanden bestaat. Gemeenten zullen naast de Provincie moeten staan. Wethouders en Raden worden betrokken bij de ontwikkelingen.

Vanuit de zaal wordt duidelijk ook aandacht gevraagd voor de aard van de crisis: die is niet alleen economisch, maar vooral ook ethisch. Economie wordt niet meer gezien als hulpmiddel voor welzijn. Een recent KPMGrapport onderstreept dit: Hebzucht heerst bij jonge managers. Zeeland zou haar kracht moeten putten uit de mogelijkheid hier nog rekening te houden met de menselijke maat. Daar moeten we in onderwijs, zorg, cultuur en veiligheid mee aan de slag.

Tweede Kamerlid Luc Blom benadrukt dat de crisis is ontstaan doordat we allemaal fouten hebben gemaakt, en de aanpak van de regering de juiste is: Als het in 2011 beter gaat, kun je bezuinigen. De gespreksleider wijst erop dat dit nog niet aangeeft wat de crisis betekent voor de waarden in onze samenleving: hoe herstellen we het vertrouwen en voorkomen we een nieuwe fase van ééndimensionale doelen. Luteijn vindt dat er teveel is geloofd in de vrije

markt. Controle zonder betutteling is nodig. Maar, er zijn ook bedrijven of sectoren waarin niet is gegraaid en misschien juist in Zeeland. Dat is onderdeel van het merk Zeeland: degelijk en betrouwbaar, maar, dat geldt dan ook voor afspraken met België.

Dijkstra stelt dat we het moeten zoeken in communicatie en aanspreken van elkaar: je mag een medewerker bevragen op zijn doelen; dat geldt zowel voor ambtenaren als bedrijfsleven.

De cultuursector wijst tot slot op de economische betekenis van de sector. Zeeland moet geen calimero-gedrag vertonen. Onze festivals zijn niet van regionale, maar van landelijke betekenis. Gezamenlijke promotie hierbij is een punt. De regiemogelijkheid is groot in de regio.

Herman Lelieveldt sluit het Prinsjesdagdebat 2009 met de opmerking dat Zeeland inmiddels een uitgebreid aanbod aan debatten en symposia kent: voor de liefhebbers op 26 september gaat het over Krimp, 30 september over toezicht en 5 oktober over de Westerschelde. Toen was er de nazit.

Middelburg, 22 september 2009